

[illegible]

ԱԶԳԱՅԻՆ

Խաթանպուրտա վադը Ղուսասորչեան
նամ գըղ մէք իմէպնին իմ իհանք իծ-
րա իտիմէքսէ օլտուղուն պիտիւրմիշ
իտիք, տինքրի կին տալի իմէպիլ
միւրքեաֆաթ շիշէթի ինքա իտիւմիշ
տիւր :

Զինեթէ սաաթ արթըտա պաշա-
նըվըը, վէ ստաթ ոողուղա գատար
տէվամ իթմիշ տիր :

Կէլշի հարկա պողուգ օլտուղուտան
 շօղար կէլմէմիշէր տիր, լարին պու
 ծիւմէ իլէ տակի, մէքթէպի մէղպուր
 տիլանսաննէսինին արապիլիճէնկինտէն
 զինտան ճէմիլյէթ հաղըր պուլունմուշ
 տուր :

Մէտրիֆի ուժումիյէ նազըրը Ահմէտ
վէֆիդ Էֆէնտի հազըթթլէրինին տա-
իւ շու Ղէյնէթտէ հազըր պուլունմա
լարը արզու օլուննարադ տալթթ իտիլ-
միշ իսէ տէ , սյնի իիւնտէ հազըր պու-
լունմասը զաթէն իզթիլա իթմիշ օլան
պիթ միւհիմմ մատտէ քէնտի թէշրիֆ-
լէրինէ մանի օլուուլու պա թէշըրէրէ
պիլտրիտի,քէրի կիպի , մէմուռնիյ,յթթի
ազլիմէլէրին տալի պէհան իտէնք ,
Սարաֆեան Թարութան Էֆէնտիյի թա-
րաֆլարնտան պիլվէ.քեալէ իրսալ իյ-
լէմիշէր տիր :

Մէջքը իւր ղիյնէթտէ կէրէք երու-
սաղէմ վէ կէրէք իսթանպօլ բաթրիգ-
լէրի հաղարաթը վէքիլ Գֆէնտիլէրի
տախի հաղսր պուլունմուշար տըր :

Ատէթտէն օլտուլու իւզըն, զիյնէ-
թէ կիւղէ կիւղէ երգէր թէնէնիւ-
վիլլէ պաշլանքմը, վէ պատէհու-
նութգլար օդունմուշ, արալըդ արա-
լըդ երգէր տէվամ իտիվիշ, բիեա-
նօ վէ արմօնիք չալընմը, վէ թէվզիկ
միւրեաֆաթ իծրա իտիվիշ տիր :

Մէզգրիւր զինէնթտէւ հալիլէն շաղիւր
տան թարափքնտան պիւր դաշ նութդ
օգուռնուդտան պաշդա, մէքթէպի
մէզպուր խաթէոն թարափքնտան, լի-
սանը թիւրքի իւզրէ, Զաթը հաղը՝ թի
Շահանէ վէ հիւքիւմէթի սէնիյէ հաղ
դքնտա տուա վէ սէնայէ տայիւր պիւր
նութդ օգուռնուշ, վէ կէրէք բաթրիք
էֆէնաիլէր վէքիւլէրի էֆէնաիլէր, վէ
կէրէք Ոսկաննան Յակուր էֆէնաի պի-
րէր նութդ իրատ խաթէք, իւմին է-
հէմիյէթինի վէ մէնփաաթքնը, վէ
մէքթէպի մէզպուրտա 300 նէֆէրտէն
զիւսաթէ շաղիւրտան սլուլունտուդուն-
տան, նէ դատար էմէք, զահմէթ, զայ-
րէթ վէ ֆէտաքեսարլըդա միւհթա
օլտուլունու, վէ միւսիւրիսէթինի
տէր իւհտէ իթմիշ օլան տէր Սիւ-
քիա հայրքն շու ուղուրտա նէ դա-
տար կիւհիւլքիւր չէքիպ, վէ նէ դա-
տար ֆէտաքեսարլըլար իթմէքտէ պու-
լունմասնը պէհան խաթէր, էհալ
թարափքնտան իպրադը վաղիֆէտէ
պուլունան համիյէթի ու մուալէնէթէ
տալէթ օգուռնուդարը կիւլի, օրատա
հաղքը սլուլունան զէլաթն տալի
համիյէթիլէրինի տալէթ իթմիշէր
վէ հաթիթա նրուսապմէ վէքիլի էֆէն-
տի, հէր քէսէ պիւր իպրէթ վէ պիւր
րէհպէր օլմադ արդուսիլէ պէշ լիւրա
իհտա խաճէկինի վատ պուսուրմու-
տուր :

Պու նու թղաբըն, վէ երդւելին վ
մուղիդաւարըն, քեափեփէսի տախի, կէ
չի, քեմալի մէմուսնիթիւ լէ վէ էլւէն
վուրուլարդ դապուլ օլուհմուշ տուր
լաբին շու բարա վիրմէք մատտէսի
դանն խէրիդ քի, չօղարա բէք էօ
կէօրլունմէիշ արիւ, չիւնքի պատհէ
վա սէյրէ ալքալէլար արը, վէ պո
մլաթարիֆաթթն աղծէսի, հալա կիպ

Հէր եէրտէ իսթէնիլտիկի գատ ապուր-
յունմագտա տըր :

Ինչպէս պիտի մէքթնէպ լազբըսը ինչ տէօնսնէզ էմէք զահմէթ վէ բարա ինչ տէօնէր, հայտէ չու էմէք վէ զահմէթ ի չէքէնէք պազը Լազբըսը պուլունմագա-տա տըր, հալ պուլ ըի իշ բարաեա կի-լիպ տաեանտըը կիպի, հէր զայրէթ քէսիլմէքտէ տիր, պիրի միլէթ վէ եա-լիստ քէնտու ուլորունտա պին վէ օն պին տէրէնէն Ֆէտաքեարլըզ իթտիկլինտէ, հէր քէստէ հիշ տէլիլիսէ պիրէր տէրէ-նէ Ֆէտաքեարլըզ իթմէլի տիր, իշլէմէ պիզնէ ալիէազ թէմիլլիկլինին պիր պիլիւլք ալէամէթի տախի պու տուր Ժիւնքի կիւն պազը զաթար, պիր թէք-սի ալարագ, ճէմիլլէթին տաղըլաճա-ղը վազըթ, դաբու էսինէտէ օթուր-մուշլար, վէ հէր քէսին համիլլէթ ու սախալէթինէ միւրաճաաթ իթմիշէր տիր, լաթին, զանն իտէրլիզ ըի, էր վէ նիսա թրալիֆէսինտէն պիր դաշ երկ-նէֆէր զէվաթ հաղըր պուլունմուշ ի-քէնէ, օն լիւրա տախի թօրլանամալը տըր :

Նէ՛ Կատար մահչուն օլաճագ պիր
հալ :

Պաղը սիւսլիւն սիւսլիւն զէ դուտըթ
սահիպի առամաբաբն , ութանըպտա
պէջ օն զը. զիւրմէսին իշին , պաշգա պիր
եօլ զէ եախօտ պաշգա պիր դաբու ա-
րատըդարը , մա թէէսսիւֆ իշիտիւր
զէ կէօրիւթիւշ տիւր :

Սյաիրը միլիոններ տեսն, ղէ հաթթա
հէր կիւն պիրլիքտէ եաշամադտա ու
տոււրումուդ գամշումուդ Բուսմիլլէթին
տէն, հէր լադըլթ պիրէր էքիլէր հ
միլլէթէ քեսար դաթլար չըգարադ, մէք
թէպլէրինէ, քիլիսէլէրինէ, ղէ խա
թախանէլէրինէ եիւզլէրճէ ղէ պլնէր
ճէ լիրալար իհտա իթտիքլէրին դա
դէթալարտա օգումադտաեքլ, հալպու
քի պիր սահպա սէրլէթ Հայըն, էօյլէ
պիր ֆադիլէթ իլէտիկին կէօրմէք ղէ
իլիթմէք իգպալինէ նայիլ ումադտա
տէյլիլդ. աճէպա Բումալարտա օն նէ
ֆէր լաբ իսէ, պիդտէ տախի հիչ տէ
յիլ իսէ պիր նէֆէր դէնկին եօգմու
տուր, եօգսա պու ֆադիլէթ տույլու
սու պիդիմ իլին ալիթիւն պիլթինէ
մահվ օլմադ տէրէճէսինէ՝ մի ինմի
... թէքմիլ տօղրուսու սէօյլէտի
կիմիդտէ, չօդլար եիւզլէրինէ եքլէթ
մէքտէ իմիլլէր, իմտի պու դատար իլ
սիւքիւթ իտէլիմ :

Մէզգրիւր զիյնէթտէ, Մայր եկեղեցի թաղ. Լորհուրդու էֆէնտիլէրին տէն, եալընդ Արապկան Մանուկ էֆէնտիլին հաղըր պուլունմասը, տիգզաթ իտէնլէրին թէհնսիւֆ վէ թէհնճիւպինի մուճիպ սլտուղու կիպի, էկէ սահիհ իսէ, մէզգրիւր թաղ. Լորհուրդ թարաֆընտան, մէքթէպի մէզգպուր ի չին թափսիս իտիլմիշ օլան եալընը 1800 ՂԸ. մաալըն տախի, հէտի սէքիւ ալտան պէրու վլըլիմէսի, վէ տէ Սուքլաս հայըն աղճէճէ զիեատէսիլ լէ տարլըք չէքմէսի, սահիհէն աւտալ իւմիտ քէսլքիկիկնէ տիւշիւրմէք տէ թէհնտիտէ էսէֆէնիլիգ պուլունմաս տուր :

Պիղ, միլլէթի միլիոն սէվմէք խմէն
ախիլ միլիոնէն, լէն եսխոտ աճըտըլը
մըղդաւն նաչի, քէնտի դուտուրլարըն
պիլլա միւտահէնէն երլիւնէ վուտուզ
ճա, չոդլար, նասըլ բի սիւլէտիք
կիւնէնէքտէ իմիչէր, լաքին, պո
միլլէթին իսլահէ հալիտէ, պաչո
տիւրլիւ օյամաղ. միլլէթի միլիոնէ, պո
դատար գէնկիլիէր վար տըր, հիչ պի
լայըրլը վէ սէվապըն ճէմիլլէթտ

պուլունարադ, իպրաշը համլիյէթ վէ
սախալէթ իթմէքտէ տէլի տիրլէր
աճէպա պունլար դանլի մլիլէթտէն
վէ գանլի ճնստէն տիրլէր, վէ քէն.
տի ֆաղիլէթ պորճալարքնը, գանլի մա.
հէլտէ իճրա իթմէքտէ տիրլէր . . .

ՏԱԽԻԼ ԻՅԷ

ፆፕሊጽኮኒሊፆ

Խաբիճիյէ նէշարէթի ճէիլէսի, Բա-
րիս սէֆիրի սապըզ տէվլէթլու Մէհ-
մէտ Ճէմիլ բաշա հաղրէթլէրինէ,

Խարիճիյէ նէզարէթի ճէլիւսի վէք-
եալէթի, տիվանը ահքեամը ատլիյէ
նազըրը տէվլէթլու Սաֆվէթ բաշա
հագրէթլէրինէ,

Բարև սեփարեթի սենյակսի, խարի-
ճիյէ նազըրը սապըդ տէլլէթլու Սէր-
վէր բաշա հաղըթլէրինէ,

Սէլաննիկ վիլայէթի վալիէիկը , Կիրիտ
վալիսի սապրզ տէվլէթլու էօմէր Յէվ-
զի փաշա հաղընէթլէրինն ,

Իւսկիւտար միւթէսարբքիւլը, Կէ-
լիպօլու միւթէսարբքը սապրգ. սաա-
տէթլու թօսուն բաշա հալրէթլէրինէ
Վիտին միւթէսարբքիւլը, Սէլանիկ
Վալիսի սապրգ. սաատէթլու Խուրչիս
բաշա հալրէթլէրինէ,

ԳՐԱԴԱՐԱՆ ՍԻՆՏԵՍԱՐՐԸՖՈՐԶԸ , ԽԶՄԻՐ
ՎԱՏԷՔՄԷՍԻ ԸՆԺԻՍԻ ՍԱԿԸԳ ՍՊԱՌՆԹԻ-
ԼՈՒ ԱՂԼԻ ԲԱՂՅԱ ՀԱՉՐԵԹԼԵՐԻՆԵՆ ,

Պէշտուծ միւթէսարրըֆըլըլը, Գու
տուս միւթէսարրըֆը ստալը սաատէծ
լու Բեամիլ քաշա հազրէթլէրինէ,

Մարաշ միւթէսարըքիւլը , Էրէկը
միւթէսարըքը սապըզ սաատէթլու
Ահմէտ պէյ էֆէնտիյէ ,

Կէլիպօլու միւթէսարըքլըշը Բէմա
պէյ էֆէնտիյէ թէվճիհ պուրումու
տուր :

Մ. Հիւշ իւէ կէշնաւէ ագտ օլու
նան եէնի մուգալէլէնամէնին թահգը
գընա մէմուր օլան գօմիսիսնուն , նա
ֆիա նաղըրը աէվէթլու էտէմմ փաշա
հաղըթթլէրինին թտէթը րիասէթթլում
պիլինճի աէֆա օլարագ իճթիմա իթ
միշ օլտուղու Ֆար տիւ Պօսթօրաա
գունմուշ տուր :

— Նիշ ռանճաղընը վարիտաթ է օյ
րիեեսի, Նիղամբնա թէլիթիդան, քեա
միլէն քէօյ քէօյ միւղարտէ օլունարադ
պիր միլեօն պէշ իւղ սէքսէն պու դա
տար զշ. զամբ իլէ թալիպլէրինէ իհա
լէ դըլընտըլը, մահէլի հտւառիսին
տէն տիր :

— Ստորեք սապրեզ հաղրէթ լէրինի
րիսանթ լէրի ալթընտա օլաւադ, մու
գատտէմա Պապր արիտէ պիր դօմսիտ
նը տլի թէշքլի գըլընմըշ իտի : Պո
տէֆա, մէշքիւր դօմսիտին լաղլ օլու
նարադ, աղատան տէվլէթլու փեան
րաշա հաղրէթ լէրի, տէֆթէրիսադան
նէղարէթ ինտէ, ւէ աթուֆէթլու Ալէ
քօ պէշ հաղրէթ լէրի, մէարիֆ միւս
թէշարլըղընտա վէ սաատէթլու վա
հան էֆէնալի հաղրէթ լէրի, մէքթէպ
սուլթանի նէղարէթ ինտէ պլի իպդա
տէվլէթլու Մուամմէտ վէ Ահմէտ ճէ
լալ վէ Տէրլիշ փաշարի հաղարաթ
նըն տախի, ալվիզ իլէ, սալիւր աղաս
նըն չուրսլի տէվլէթէ նագլի մէմ
րիեթէթ իլլէտլքլէրի խապէր ալթըն
տոր :

— Իբրտիլի Մբըր հաղթելիք
Տէրօսատէթտն հարեք թէ լիւնին
թէսի կիւնիւ, Բոտոն հէղրէսինէ ու
Բահարադ, Իքի կիւն դատար արա
վէ իդամէթ, վէ բաղար կիւնիւ, Ի
կէնտէրիեհէէ միւլասէլէթ լիւնտէ

անտէ տախի պիր կիճէ գալարագ իր
թէսի կիւնիւ քէմալ տէպտէպէ վէ տա
րաթլա Մըսըրա թէշրիֆ պուսուրտուգ
լարը խապէր վիրիվիշ տիր :

— Զաթը լիակէյի սատրազմի տիրենքի կիւն մապէյնի հիւմանունը ճէ նապը միւլիւքեանէնէ աղիմէթլէ, պիլիսայլի միւտտէթ հուզուրի հազընէթ լիատիշահիտէ պուլունմուշ տուր :

—Վարնա գալէասընա գնուումադ
իւզրէ, Գըրիւբ թէսմիյէ օլունան ճէ-
սիմ թօբլարտան պիր խալի մըգտարը
նըն, Վարնաեա կէօթիւրիւտիւկիւ ի-
չիտիմիչ տիր :

— Բուժ բա[թրևի] հաղորեթ[ւ]էրի, կէ
չէն չարշէնպիհ կիւնիւ, Պէպէյէ կի
տիպ, շուրայի տէվլէթ Բէյիսի Գեամի
գիաշա հաղորեթ[ւ]էրինէ վիզիթ ա վիրմի
տիր :

—Լ.մնկյէթէ չաւան մահէլլտէն պիլ
տիրիլտիկինէ նէզարէն , սատարադամ
հաղլէթլէրի մէնիտէն լիլայէթ ուսու
լինի իպգա իլլէմիշ տիր :

—Դու տար շէրի՞ք Բում բաթրիկի
Հաղրէթէրի, կէշն ճումա կիննի
Պէօյի. քտրէնէն կիտաթ, Բւսիա սէ
Ֆիրէ Կէնէրալ իննաթիւյ ճէնապէր
իւն ուզուն պրի միւքեալէմէն պու
լունմուշ տուր :

—Չատերլար ալթընտա իսքրան
իթմէքտէ օլան Դուզդիւնճուզ հարիզ
զէտէկեանընա իրանէ տալքըլմանա
պաշլամը օլտուլու իշիտիթմէ տիր :

— Ի՜նչ տիգուլէ քսթասիօնունտա պի-
մանօլլա իճրա իթմէքտէ օլան պիր լօ-
ղօմթիլի արապասը, լսաթթտան տի-
շարը չըգարադ, արապալար պիր դա-
սասաթ իյէեեմէմիյէր տիր :

— Սէլանիք համ զիւայթ զաղէթ ա
սընըն պէտանընըն նէզարէն , Ժուրնալ
ճըլըզ մէմուրիյէթի , սատրաղում հազ
րէթէլընին էմրի իլէ լալլ իսիլմի
տիր :

—կէլէն հափթա, Պէտլիւքեան
ըրայաքնտան պիլ տէլիգանլը կէշտ
յի սըրառա, պիլ սանոալ տէրունի
տէ պուրունան իշ տէօրլմ նէփէր քլ
մէսնէէր, տէլիգանլըն սանտալա
լըպ էրորգանմըշլար խէ տէ, տէլ
գանլը քէնտիսինի տէնիղէ աթըպ գա
րահա չըգմըշ, ֆագաթ, գօրգմուշ օ
տուղունտան, ալըր պիլ հալտէ պու
լունմագտա տըր :

Պունդարըն , ասքէր օլտուգլարը վ
ախգ ու կիրիֆթ օլունտուգլարը իշ
տիլմիշ տիր :

ԳԱՐԱՏԱԳ, ՀԱԳԳՐԱՏԱ ԱՐՆԱՎՈՒՏԱՆՈՒԳՏ
ԲԻՎԱՅԻԹ ԳՐԱԴՆԱԲՇ ԹԷՎՍՐԻԽԶԷ

ՄԱ.Լ.ԻԻՄԱԹ
Մանգրում էին 1950-ին ճի հիւսիսիւսիւստէն
պաշտօնէ:

Գարատապէս հանրախօս, յայտնի Քա-
ղըր օլուպ, հովիւներին, տալաբարբէ,
թօնորադընտան ալաբըր հիւրի մա-
սուլաթը, վէ սըզ սըզ Օսմանը թօն-
լադընա վէ պաղէն Ալաթըրաւա կը
չկա իթտիլի ետալմալարա կէչինիլ
տի, Ալաթըրա հիւրիմէթի, պիլը չօ-
տէֆա, սինօրաբընը սիւհալաթմըպ, ս-
սաքիլինի, պիլը թազմ թէհլիքէ
հօրիունլուգարա տիւլար դըրմա-
մէճպուր օլտու, պիլընիզմ օրտուտ
պու կիպի թէհլիքէլէրէ տիւլար օլ-
նէ վադըթ մէճպուր օլուր Գալիլա ի-
մէհէ թօյէ պիլը մահէլլտէ քի հէր պ-
թաշըն վէ հէր պիլը չալընըն արգ-
սընտու պուլուր պիլը տիւլմէն քի թի-
ֆէնի կէլինտէ օլարադ, հանընա հ-

աչքդ աչեանք Էֆրեմար իյլմիշ օլ-
տուղունու պիտիմիշ տիր: Միւմայի-
լէյճ Մ. Սիւմնէր, սիւհաճարա խիթա-
պէն, մէքթուպ գըրգըլը պիր պէհան-
նամէ նէշրի իլէ, թըրիպիւն զաղէթա-
սը միւտիրի միւմայիլէյճ Մ. Սիւմնէրէ
գուրա վիրմէլէրինի թալսիյէ իյլմիշ
տիր: Մէքթուպ մէքթուպուն նէշրի ի-
լէ, Մ. Սիւմնէրին ըէյիս նասպ օլու-
նաճաղը ինթիմալի Զարթաճաղընտա
չիւմէն եօգ տըր, զիրա, Մ. Սիւմնէր,
Միւմնէրէյի Ամէրիգանըն նուֆուգ-
ու թէնսարի պուլունուպ, անլէրին
հիւսնի թէյէճճիւհիսի գաղանմը տըր:
Իլէր, թարաֆտան, Մ. Սիւմնէրին
չիւմիլը ըէյիս Մ. Սիւմնէրին խաւիմ
օլտուղուն մալիւմի ամմէ օլուպ, ըէյի-
սի միւմայիլէյճ իլէ Մ. Սիւմնէրին միւ-
նէսիւնտէ ըօլիթիգաճա մէնէլէրէր հագ-
գընտա պիր չօգ միւպայէնէթի Էֆ-
րեմար հիւրմ ինթիգաճա տիր, պու շէյ,
Մ. Սիւմնէրին մէքթուպուն թէնսարի-
րինի պիր աղ գըրար կիպի դանն օլու-
նուր, թէնէրալ կըրանթըն թարաֆ-
տարալը տալի, միւմայիլէյճի, եէնի-
տէն ըէյիս նասպ ինթիմալէր իլին,
պէթիւք զալիթ իպրաղ ինթիգաճա
տիրէր:

ԻՆԿԻԼԻԹԻՍԱՄ ԻՇԼԵՐԻ ԹԱԹԻՆ ԻՏԵՆ
ՈՄԷԼԵՆԵՐ

Արաֆրանկա յուլիս 29 տա չըգա-
րըլան Գօրէսրօնտան Անկլօ-Պրանսէզ
ղաղէթասընտա շու վէճճ իլէ օգուռն
մուշ տուր:

Վօնարտա եէնի պիր հալատիս
եօգ տուր:

Վումուլէն ամէլէլէր, իլէրին թա-
թիլ խտէնէլէր տիր կիպի կէօրիւնիւր
Հալ պու ըր իլէրին թաթիլ խտէն
ամէլէլէրին միւնէսիւնտէ պէթիւք Պարգ-
վար տըր: Մէքթուպ օլան ամէլէլէր,
աալա սուլի ամէլ ու հարէքթիլէրէ ճիւ-
րաթ ինթիգաճա, շէյլէ ըր հիւ պիր պի-
նա վէ մալ խարապ ինթիգաճա, իլէրին
նին գըլմէթի պուլունուղունու վէ օ-
նա կէօրէ ինթիգաճա ինթիգաճա օլտուղուն
ընըր Էֆրեմար ինթիգաճա պիտիլէրին
Պու արա իլէրին թաթիլ ինթիգաճա
ամէլէլէր, ճուճա ինթիգաճա կիւնիւ Հալա
Բարբաթ թէնէլմիւ խալա, աալա ույ-
ղունուղունու չըգարմաղաղըն, պէթ-
լէ պիր խուսուստա եաղըլան աալա
հալ իւղըն, շու ամթիւն զարարալը
գապուլ ինթիգաճա:

1. Մէմալիքին գապուլ ինթիգաճա կի-
պի, Էսնաֆըմըլըն, կիւնտէ տօգուղ
սաաթ չաղըլանըն թալապ ինթիգաճա:

2. Խնաւըն թէնսարի չիլնէ լաղըմ
օլան շէյլէրին ֆիւհաթը արթմըլ օլտու-
ղունտան, իւնթիգաճա արթմըլըն
սընը թալապ ինթիգաճա:

3. Շիւմիլիքին միւմայիլէրին, տօ-
թանէ սուրէլմաէ հալլինի արղուն ի-
տէրիլ:

Խմտի, պուլունըն ուղալալարըն
աալա պիր չիւմէն գալալալըն, պու
հալթիւ Էֆրեմար իլէ պուլունուպ,
ընտիր մէնֆաթալըն իւղէրինէ իս-
թիլարէ խտէնէլէր տիր:

Պաղաթ, Լօտըն Էնտ Նօրթ Ուէս-
թիւն տէմիր Եօլու ամէլէլէրի պէթիւք
տէլիւ տիրէր: Պուլունտան պիր գալ
հալթիւ միւմայիլէրին, գուրանտանըն
մէմուլարըն, ումուլ հարէքթիլէ սիւ-
լիւք ինթիգաճա, իւնթիգաճա արթմըլըն
ըլմաղըն թալապ ինթիգաճա, պուլուն-
լարըն թէնսարի գապուլ օլունտու:

Փաղաթ, Փաղաթալթ օլունտան պի-
րիսի, իլէրին թաթիլ խտէն ամէլէլէրէ
էօն աեաղ օլունտան իլէրին Էֆրեմար
եօլ վիրմէլէր միւմայիլ կէօրիւն: տի-
կէր ամէլէլէր, տօթալարըն տալա-
սընը թալապալա գալալարաղ, ար-
գաալարընըն եէնիտէն գապուլ օ-
լունտանըն վէ ութալալարըն եօլ
վիրմէլէրին թալապ ինթիգաճա:

Գումալանտան տիրէլթ օլունտան,
մէքթուպ թէնսարի գապուլ ինթիգաճա
լէրինտէն, ամէլէլէր տէ իլէրին թաթիլ
ինթիգաճա գալար վիրմէլ, միւմայիլէր
հարէքթիլ ինթիգաճա:

Իլէրին պուլունուղունու թաթիլ ինթ-
իլէ իլէ, նէ աէրէնէ գալար հուսու-
լէ կէլմիլ օլտուղունու ֆարգ ու ֆէհմ
ինթիգաճա կիւնտէ տիր: Գումալանտա, չօգ-
աղէն գալար ինթիգաճա, վէ տէլիւ եալը-
նըլ, ամէլէլէր գալար, հալթիւ, կա-
ղը տալի գալալար:

Մէթիւնտիլինէ նէգարէն, իլէրին
թէրը ինթիգաճա, սանտըլարըն իւղէ-
րինտէ պուլունտան տարէպէրի գալարը-
մըլար, շէյլէ ըր, հիւ պիր ամէլէլէ,
սանտըլարըն գանդիս օլտուղունու
թանթալար:

Պունտան տա մաալա, Գումալէն-
Բօլանտալթ մալալալարըն, պիր թա-
ղըմ գապիլինէլէրին միւմայիլալար
թալալարըն վաղ ինթիգաճա մէմուլ օլ-
տու:

Նիւլ Եօրգտան ալընտան սօն խա-
պէլէրին պէնտանտա նէգարէն, օրա-
տա սընտըլար հալէն տէլալ ինթիգաճա
տէ օլուպ, շէյլէ մէքթուպտէ, եիւղ-
լէրէն աալալար վէ պարիլիլէր Էօլ-
միւլ վէ սընտըլան չիտտէլինտէն, կի-
նէլէրին, ըրմաէ ունտէմաղ օլմուլ
տուր: Հէր կիւն, 230 ըրի սընտըլան
Էօլմէլտէ տիր տէնիլ Սճալիպի չուն-
տա ըրմա ըր Եօլ գաալարինտան Էօլմէլ-
տէ իսէ, օլ գաալարտա ամթ Էօլմէլտէ
իմիլ:

ԱՄԵՐԻԿԱ

Նիւլ Եօրգ, 31 յուլիս, Հունթըր-
բօնտէ պիր հարիլ վուղու պուլարաղ,
4000 պարիլ սուրու կաղ, վէ սուրու
կաղ եիւլէնմիւլ օլան օն սէֆինէ զայ
օլմուլ տըլար:

Հաալա, 1 օգոստոս, Սան Սալ-
վատօր ճիւմհուրիլէթի աալալարի, Հօն-
տուրա ճիւմհուրիլէթի Օմա շէհ-
րինի գապիլ ինթիգաճա: Պրանսըլ վէ
ինիլիլ գօնալալարըն, քէնտի վա-
թանտալարըն միւմայիլալար ինթիգաճա
չիւն, հարալ սէֆինէլէրին կէթիլմէլ-
տէ տիրէր:

ՊԵՆՆՍԻԼՅԱՆ ԺՈՒՄԱՐԻՆ

Ասըն հաղըրտա, Ամէրիգանըն գա-
րա գըլթալարտա տալի կէօրիլմէլտէ
օլան էն զիւրալէր զարիպ, վէ էն զիւրա-
տէ խալէլ վէրիլի վաղալարտան պի-
րիսի զուհուրա կէլմիլ տիր: Մէքթու-
գանըն ճիւմհուրիլէթի ըէյիսի, յուլիս
18 տէ, քէնտի ընտիր իղալմէլ կեանքն-
տա, ֆիւնտէլմէլ վէֆաթ ինթիգաճա տիր:
Ժուարէլ, Էլթօղաալա սէֆիլ Մաքթու-
միլիլէրին Էֆրեմար պալալար խալալի,
վէ ոսորտան գալալի տէյալ թանթը-
մըլ տըր: Մէքթուպան ամթիլ ճիւնտի-
տէն օլուպ, մէքթուր ճիւնտի, պաղը
քէրէր ֆիլիլէն ինթիգաճա ինթիգաճա օլան
վաղիլիլէրին Էսթրի թալալարըն աղ չօգ
պուլունտալարտա իտի:

Ժուարէլ 1802 թարիլինտէ, Օա-
թարա եաղըլարընտա վաղը թալալար
նամ քէյիլէրին տօղմուլ, վէ քէնտի
լէտէր վէ վալիտէլինի ֆաղըլըլըն-

տաննալի, Օաթալա շէհրին պիր զէն-
կին ֆալիլալարըն հիւմայիլ իլէ պէ-
լիւմիւլ օլուպ, իլմի ֆըգհա (Իրաւա-
բանութիւն) հալէս վէրմիւլ, վէ 1830
թարիլինտէ, Օաթալա շէհրինտէ,
քէնտի ինթիգաճալէրին նալիլ օլուպ,
աղ միւտալթ զարֆընտա, Մէքթու-
լիւմա մէնթիլինտէ աղա ինթիգալ օլ-
մուլ տուր:

Ժուարէլ, քէնտի ամթիլ թալալար-
թընտան Էհլի Էֆրեմար սէրպէսթ օ-
լուպ, 1833 թարիլինտէ, աքսի իւլ ա-
մէլ վէ աղ իլէրիլ Օանթա-Աննանըն
ճիւմհուրիլէթի ըէյիսի նասպ օլուն-
տուղուն էսնալտէ, Մէքթուպան գա-
լանին մէնթիլինտէ աղա օլմուլ իտի, վէ
պիր վաղըլթ աալա սուլ ճիւմհուրիլին մէ-
մուրիլէթիլինտէ պուլունտուղունտան սօն-
րա, քէնտի իւլ թալալար ինթիգաճա մէք-
թէպտէ իլմի ֆըգհա հօնալըլը ինթիգաճա,
վէ պալալալար սըրը քէնթիլի, վէ ան-
տէն ահալալար աալիլ ճիւմհուրիլ օլուպ,
սօնրաալան միւլ ճիւմհուրիլ օլմուլ, վէ
պալալալար Օաթալա շէհրինի պէլթ
իւլ մալ միւտիրիսի օլուպ, սօնունտա
ումուլիլ շէրիլմ վէրիլ նասպ օլուն-
մուլ տուր: 1846 թարիլինտէ, Դօնկ-
լէ մէնթիլինտէ տալիլ օլունտուղունտան,
քէնտի տէլէլէթիլին ումուրալ օլթիլթի-
գա մէմուրիլէթիլինտէ, միւլթիլթիլիլ-
տէլէլթիլին ումուրալ օլթիլթիլիլ մէ-
մուրիլէթիլինտէ եիւլալարի, Օ արաալ
Մէքթուպան Ամէրիգա իլէ միւմայիլ-
պէսի օլուպ, վէ թուարէլ զիւրալալար
սէրպէսթ Էֆրեմար խըտմէլ իտիլ,
միւմայիլէր մէմուրիլիլ Բարաալարա
այիտ օլան մալլէրալ չըգարտըլը ի-
լին, ալէյիլինտէ օլան չիւրալալար պիր
վէճճ թալալար օլունտալ, մէմիլէր-
թիլ զարալալար օլմալըլալա զէնիլին
օլմաղտա օլան Բարաալարտան պիր իս-
թիլալար ալընտալարտա տալիլ վաղ օ-
լունտան գաալունտանիլին մէմիլթիլ ին-
թիլ վաղ օլունտալարտա ֆիլիլէր եար-
տըմ ինթիգաճա: 1848 տէն 1852 է գաալար
քէնտի տօղմուլ օլունտու մէմիլթիլին
վալիլի օլուպ, քէնտի իտարէլին չիւր-
ալալալար իլէ խալթըրա կէթիլիլ Էս-
նի նիլալար վաղ ինթիգաճա տիր:

1853 թարիլինտէ, Բարաալարըն
ալըլը ինթիգաճա ինթիգալար վուղու
պուլունալ, Սանթա-Աննա իլինտէ տէ-
ֆա օլարաղ տիլթալթ օլունտալ մէմիլ-
տիլինտէ եիւլալարի, վէ թուարէլ ալիլ
Էհլի Էֆրեմար սէրպէսթիլ կիպի նէ-
ֆիլ օլունտու:

1855 տէ, Ալվարէլ Էլի իլէ ինթիգա օ-
լունտան ինթիլալար ինթիգա օլմաղ իլին
նէֆիլ օլունտալար մալլէլտէն տէօն-
տիլէր, վէ Սանթա-Աննանըն ֆիլար
ինթիլիլինտէ, Ալվարէլին միւմայիլալար
ինթիլիլին թալալար, թուարէլ ահ-
լալար աալիլ ինթիգաճա, հիւլալար ինթի-
լիլ մէմուրիլէթիլինտէ եիւլալար ինթի-
լիլ վաղըլթ տան սօնրա, Մէքթու-
նըն գալալանիլ միւլթիլիլ ալալալարտէ,
թուարէլ ճիւմհուրիլէթի ըէյիսի վէրի-
լի ինթիլալար օլունտալ, Գումալթօրուն,
մէմիլթիլտէն աղ օլունտուղունտան սօն-
րա, թուարէլ ճիւմհուրիլէթի ըէյիսի
պիլիլիլինտէ արղ ու քէն զուլունտուղունտու
պիլիլիլարտիլ իսէ տէ Զուլալալար օլունտա
գալալար տուրտու, վէ թուարէլ Էլվիլալ,
քէնտիլինտէ խալալար օլմուլ օլան Դօլի-
մալ մէմիլթիլինտէ, վէ պալալալար վէ-
րա-Գրիլալար կիպի, քէնտի մէմուրիլ-

Էհլիլին թալալար ինթիլ, վէ Էհլիլ-
տէն գապուլ օլունտու: Սօնրաալան
պիր տալիլին միւմայիլալարտէն տօլալար,
Էհլիլին հիւլալար ինթիլինտէ միւտալալ-
լէսի իղթիլալար ինթիլինտէն, Զուլալալար
աղ օլունտալ, Միւմալան անթըն Էհլիլին ին-
թիլալար օլունտու իսէ տէ, գապուլ
ինթիլալար, թէքթարէն Զուլալալար
նասպ ինթիլ: Պաղաթ պիր ալ սօնրա,
Զուլալալար ինթիլալար իտիլ, Միւմալան
անթըն Էհլիլին նասպ օլունտու: Օլ էս-
նալըրտէ, թուարէլ, գաալուն վէ նի-
ղալալար թալալար վէ գապուլ օլուն-
մուլ օլան ըէյիս մաղալարտա, Բա-
րաալարալալար օլան մալլէրիլ գապիլ
ինթիլ, ֆաղաթ հարալիլէն թէքթա-
տիլ ինթիլ իլին չօղուղ զալալարտէ
պուլունտալար: 1860 թարիլինտէ, վէ-
րա-Գրիլալար թուլալար թուլալար, լալին
թուարէլին պալալար տէօնտիլ: զիրա,
Միւմալան վէ Զուլալալար պիրպիլիլինտէ ի-
լէ գալալար իտիլ, թուարէլ, մէքթուր
ղալալար ըէյիսի, եանի Միւմալանտէ Էօլ-
տիլալար, վէ քէնտիլինտէ տալիլ անիտէ
ճիւմհուրիլէթիլինտէ ըէյիսի նասպ օլուն-
տու:

Ինթիլալար սէնէլին յուլիս ալընտա
Մէքթուպան իւլալալար հիւլալար ինթիլ
իլէ օլան ինթիլալար պօղուլտու, իւ-
չիւնտէ նալալարտէ, Ամէրիգա իւղէ-
րինտէ տալիլ քէնտի ինթիլալար օլունտու
թէնսարիլինտէ իլէլթիլ իլին, ինթիլ ինթի-
ալիլ միւմայիլալար ճիւմհուրիլ օլունտալ,
թալալար թալալար ինթիլալար մալլէրիլ
վիրմէլինտէ Էօլ տուր: Մէքթու
Մաքթուլիլինտէ, պիր թալալարտան մէք-
թիլ ինթիլալար օլունտալ, վէ տիլիլ թա-
լալարտան Մէքթուգա Բարաալարըն
հըրալ շան ու թալալարտա գուրալան
կիլթիլ: Բարաալարըն Էհլիլին հիւլալար
մէթիլ ինթիլալար ինթիլալար ինթիլալար
թիլալար, թուարէլ, միլթիլ թալալար
տան, վէ գալալանիլ միլթիլ ահալա-
մէնտա վէրիլ թալալար օլունտու: Ժու-
արէլինտէ, միլթիլ միւմայիլալարտէ պաղը
քէրէլ մալլալար օլունտալ տէրէնտէ
գալալար ինթիլալար, վէ տալիլալար եէ-
նիլմէլ պիր ինթիլալար վէ գալալարտան
ճա պիր ինթիլալար իլէ գալալարտալար, վէ
սօնունտալ, իւլալալար ինթիլալար օլունտու
նիլթիլ ֆալալարտէլինտէ լաղիլ ինթիլալար
խուսուսուստա նէ թալալար գուլալան-
մըլ օլունտուղունտա, անաղա հիւլալար
տէ թալալար օլունտալալար մալալար շէյ-
լէր տիրէր:

Մէքթու Մաքթուլիլինտէ թիւլիլինտէ
թուլալար, վէ քէնտի ինթիլալար օ-
լունտան ինթիլալար ինթիլալար մէմիլթի-
լինտէ կէօնտէլար, քէնտի թալալար ինթի-
լիլինտէ տալիլ տալալար վէլըլըն-
տան կէլիլալար: Մէքթու տէնէլթի-
լու վաղտալան պիր ալ սօնրա, Մաքթու-
միլիլինտէ գալալար օլունտալալար ինթիլ
ֆիլթիլալար մալլալար օլալալարտէլիլ
նիլ ֆէհմ ինթիլալար օլան մէմիլինտէ
լինտէ գալալար տալալարտան տօնալալար-
տա օլունտու էսնալտէ, թուարէլ Բա-
լիլալար ինթիլալար կիրտիլ, վէ օլ սէնէլինտէ
նիլ 1867 նին հոկտեմբեր անթնտա ճիւմ-
հուրիլէթի ըէյիսի նասպ օլունտու, վէ
1871 թարիլինտէ, քէնտի մէմուրիլ-
թիլինտէ միւտալալար ինթիլալար պուլունտալ-
տան սօնրա թէքթարէն ինթիլալար օ-
լունտու, վէ յուլիս 18 տէ քէնտի մէ-
մուրիլէթի իղալալար կեանքնտա վէֆաթ
իլէլմիլ տիր:

ՍԱՀՊ ԴԱՅԻԼԻՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍՏԱՆ

Գալալարտա ընթերցանիլ Բաղալարտա